

Κορωνοϊός και βιοπολιτική

Της Μάϊρας Ζαρέντη

Όντας εν μέσω ίσως της πιο σύγχρονης πανδημίας που ζούμε και μάλλον έπεται να ζήσουμε, ο τρόπος διαχείρισής της ανά τον κόσμο καθώς και τα άμεσα αντανακλαστικά που υιοθετούνται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτή η απρόσμενη συγκυρία, δε θα μπορούσε τουλάχιστον σε έναν βαθμό ανάλυσης παρά να θυμίσει το Φουκώ και την έννοια της βιοπολιτικής, την οποία εισήγαγε.

Η βιοπολιτική, αφορά στην ουσία τη διαχείριση που κάνει η εκάστοτε εξουσία για θέματα ζωής και θανάτου, τα οποία αφορούν τον ανθρώπινο πληθυσμό. Αυτό έχει ως συνέπεια, μία πολιτική, η οποία δύναται να σχηματίζει τη ζωή και την επιβίωση του ανθρώπινου είδους κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση των αναγκών της. Η βιοπολιτική καταπιάνεται με δύο έννοιες βαθιά αλληλοεξαρτώμενες, εκείνες της ασφάλειας και της ευημερίας οι οποίες δε φέρουν σχεδόν κανέναν ιδεολογικό προσανατολισμό, αλλά αφορούν στη διαχείριση της ίδιας της ζωής. Βάσει των αρχών ενός νεοφιλελεύθερου οικονομικού και πολιτικού συστήματος, τα συμφέροντα των πολιτών φαίνεται αδύνατο να προστατευθούν μπροστά στα συμφέροντα μιας εξουσίας, η οποία διαμοιράζει τη ζωή και το θάνατο κατά πως τη βολεύει.

Μάλιστα, στην προκειμένη περίπτωση του κορωνοϊού, κάτι που αρχίζει να γίνεται αρκετά προφανές, είναι ο βαθμός στον οποίο η επιβίωση των «σύγχρονων» προλετάρων φαίνεται να παίζει λιγότερο σημαντικό ρόλο από εκείνη της «σύγχρονης» μπουρζουαζίας. Παρατηρώντας ομολογίες ανθρώπων που ζουν στην ήδη πληγμένη Ιταλία που μετρά πολλούς νεκρούς και βλέπει το σύστημα της υγείας της να καταρρέει, είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι ενώ παντού απεικονίζονται οι άδεια δρόμοι του Μιλάνο, ενώ όλοι κάνουν αστεία σχετικά με τις πτήσεις της Ryan που κοστίζουν 1 ευρώ και ενώ φαίνεται να υπάρχουν άτομα τα οποία δουλεύουν από το σπίτι όντας σε καραντίνα, υπάρχουν ακόμη άτομα τα οποία δουλεύουν σε σούπερ μάρκετ ή σε εργοστάσια. Αυτό σημαίνει αυτομάτως πως βάσει εξουσίας, η ζωή τους μετράει αισθητά λιγότερο από εκείνη των υπολοίπων που είναι από απλοί υπάλληλοι γραφείου μέχρι διευθυντές και ιδιοκτήτες μεγάλων επιχειρήσεων και έχουν την πολυτέλεια να δουλεύουν από το σπίτι. Το ίδιο φαίνεται να έχει εφαρμοστεί και στην Ελλάδα, τουλάχιστον εδώ και μερικές ημέρες όπου τα κρούσματα αυξάνονται συνεχόμενα. Ενώ λοιπόν έκλεισαν τα σχολεία και όλες οι εργασίες γραφείου εκτελούνται επίσης από το σπίτι, οι εργαζόμενοι στην εστίαση, στην πώληση ή σε ό, τι αφορά τη μεταφορά και τη μετακίνηση, εξακολουθούν να εργάζονται κανονικά και μάλιστα πολλές φορές χωρίς οι εταιρίες που τους απασχολούν να έχουν αναλάβει τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης για τον κορωνοϊό, δηλαδή φτάνοντας επί του πρακτέου, χωρίς να παρέχουν αντισηπτικά, γάντια ή μάσκες ειδικά σε περιπτώσεις που η επαφή με αρκετά μεγάλο αριθμό ανθρώπων είναι δεδομένη.

Μιλάμε συνεπώς για αυξημένο κίνδυνο έκθεσης στον κορωνοϊό, ο οποίος γίνεται σε συνεχή βαθμό, εφόσον δεν καλύπτονται τα απαραίτητα μέτρα προστασίας αλλά και εφόσον οι εργαζόμενοι αυτοί θα εκτεθούν στο διπλάσιο ακόμη και με τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς, σε σχέση με τους εργαζόμενους που έχουν την ευκαιρία να δουλέψουν από το σπίτι. Επίσης, δεδομένου του ότι τα σχολεία έκλεισαν και οι γονείς πολλών παιδιών εργάζονται χωρίς να μπορούν να τα κρατήσουν, ο εργασιακός μεσαίωνας ξαναχτυπά απειλώντας με απόλυση όσους ζητάνε άδεια – η οποία είναι απολύτως νόμιμη δεδομένης της κατάστασης-. Άρα έχουμε τους εργαζόμενους των «ανώτερων» κλιμακίων οι οποίοι είναι στερεοτυπικά πάντα μιλώντας πιο μορφωμένοι και κοινωνικά χρήσιμοι και για αυτό το λόγο αξίζει να προστατευθούν και να επιβιώσουν και από την άλλη τους εργαζόμενους των

«κατώτερων» κλιμακίων οι οποίοι είναι οι μη μορφωμένοι και οι εργάτες που δεν αξίζει ούτε στους ίδιους αλλά ούτε και στα παιδιά τους να προστατευθούν και να επιβιώσουν.

Εντός ολίγων ημερών λοιπόν, και κατασκευάζοντας το πιο εύκολα προσβάσιμο κοινωνικό αντανάκλαστικό, φτιάχτηκε στην αρχή μίας κρίσιμης στιγμής, η διαχείριση αυτή των δύο ταχυτήτων, η οποία, φαίνεται να κορυφώνεται και στο επίπεδο της ιδιωτικής και δημόσιας υγείας με τα νοσοκομεία να παραμένουν υποστελεχωμένα και μη ικανά να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή και μάλιστα με τους περισσότερους ανθρώπους να πρέπει να στραφούν σε αυτά προκειμένου να αναζητήσουν μία λύση ενώ η ιδιωτική υγεία έχει φτάσει να χρεώνει ήδη 300 ευρώ την απλή εξέταση για τον κορωνοϊό.

Φτάνοντας όμως και στο κομμάτι της βιοπολιτικής στο οποίο αναλύεται η έλλειψη ορίων και συγκεκριμένα στην ομιλία του Φουκώ με τίτλο : « Τα ρίσκα της ασφάλειας» , αναφέρεται αρκετά emphaticά ότι : « Σε ένα σύστημα ολοκληρωμένο, δημιουργούνται ανάγκες ανολοκλήρωτες», μπορούμε να δούμε έναν άμεσο με το παρόν, παραλληλισμό. Σε ένα σύστημα όπου παρά τη φτώχεια που ακολουθεί την οικονομική ύφεση, η ιατρική είχε λυμένα τα μεγαλύτερα μας προβλήματα και μερικές ημέρες πριν θα γελούσαμε scrollώντας στα social αν μας έλεγαν πως η ζωή μας μπορεί να απειληθεί από μία πανδημία, πλέον αυτή είναι μία πραγματικότητα. Πλέον «έπρεπε» να δημιουργηθεί ένα νέο ιατρικό ερώτημα ενώ ζούσαμε σε ένα σχετικά ιατρικά ολοκληρωμένο σύστημα.

Και όπως για κάθε νέα λύση σε ένα πρόβλημα – ιδίως ιατρικής φύσεως- η οποιαδήποτε εξαίρεση είναι σημαντική, η λύση και για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού θα πρέπει να τους περιλαμβάνει όλους. Χωρίς διακρίσεις και χωρίς δύο ταχύτητες. Χωρίς επιλογή και συμφέρον στην επιβίωση. Αλλά και χωρίς κινδυνολογία και φόβο. Όπως είχε πει κάποτε και ο Rudolf Vichrow : « Τα φάρμακα είναι κοινωνική επιστήμη, είναι η ανθρωπολογία στην ευρύτερη έννοιά της, της οποίας ο μεγαλύτερος στόχος είναι να χτίσει μία κοινωνία με ένα υπόβαθρο κοντά στην υγεία. Η πολιτική άλλωστε δεν είναι, παρά η χορήγηση ενός φαρμάκου , ανεξαιρέτως».